

Βρυξέλλες, 17 Φεβρουαρίου 2020
(OR. en)

5798/20

RECH 22
COMPET 28

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Προεδρία

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

Θέμα: *Προετοιμασία του Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας στις 27-28 Φεβρουαρίου 2020*

Στρατηγική προσέγγιση της διεθνούς συνεργασίας στην Ε&Κ

- *Συζήτηση προσανατολισμού*

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες σημείωμα της Προεδρίας με θέμα «Στρατηγική προσέγγιση της διεθνούς συνεργασίας στην Ε&Κ» ενόψει της συζήτησης προσανατολισμού στο Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας της 28ης Φεβρουαρίου 2020.

Στρατηγική προσέγγιση της διεθνούς συνεργασίας στην έρευνα και καινοτομία

Η επιστήμη έχει ζωτική σημασία για τη μελλοντική μας ευημερία. Η πρόοδος σε πολλούς τομείς — από τον περιορισμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής μέχρι τη βελτίωση της υγείας των πολιτών μας ή τη διασφάλιση του σεβασμού των δημοκρατικών αξιών— θα εξαρτηθεί από την πρόοδο της έρευνας και της καινοτομίας.

Η Ευρώπη εξακολουθεί να αποτελεί ένα από τα πλέον εύρυθμα συστήματα στον κόσμο, καθώς της αναλογεί το ένα τρίτο των επιστημονικών δημοσιεύσεων παγκοσμίως. Ωστόσο, η ανταγωνιστική θέση της δυσχεραίνεται από την αυξανόμενη επιρροή των κύριων ανταγωνιστών της σε παγκόσμιο επίπεδο. Επιπλέον, η Ένωση αντιμετωπίζει και εσωτερικές προκλήσεις. Ένα από τα μεγαλύτερα και ισχυρότερα εθνικά ερευνητικά συστήματα στην Ευρώπη μόλις αποχώρησε από την ΕΕ και η Ένωση πρόκειται να καθορίσει τη μελλοντική της σχέση με το Ηνωμένο Βασίλειο.

Αυτό το απαιτητικό πλαίσιο θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον καθορισμό της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για τη μελλοντική διεθνή συνεργασία στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας.

Η διεθνής συνεργασία στον τομέα της Ε&Κ αποτέλεσε σημαντική πτυχή της εξωτερικής στρατηγικής της ΕΕ. Η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει την «προώθηση της συνεργασίας στον τομέα της έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς» ως μία από τις βασικές δραστηριότητες της Ένωσης για την επίτευξη του στόχου της ενίσχυσης των επιστημονικών και τεχνολογικών της βάσεων. Η διεθνής συνεργασία θα πρέπει να διευκολύνει τη συμμετοχή σε κοινές δράσεις, να καθιστά δυνατή την αμοιβαία πρόσβαση σε αριστεία και ερευνητικούς πόρους και να επιτρέπει τη συνδημιουργία βιώσιμων λύσεων για παγκόσμιες προκλήσεις, όπως διατυπώνονται στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να διασφαλίζεται ότι η συνεργασία αυτή εξυπηρετεί τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της ΕΕ. Η συνεργασία αυτή πρέπει επίσης να αξιολογηθεί με βάση τις τρέχουσες προτεραιότητες της ΕΕ, όπως η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και η προσαρμογή της Ευρώπης στην ψηφιακή εποχή.

Η διεθνής συνεργασία δεν θα πρέπει μόνο να επιτρέπει στις χώρες να επιτυγχάνουν κοινούς στόχους και να αντλούν αμοιβαία οφέλη, αλλά και να διευκολύνει την περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή της διεθνούς διάστασης του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE). Ως εκ τούτου, η διεθνής συνεργασία στηρίζει τη συστηματική ανταλλαγή και τη διάρθρωση των πληροφοριών, τη συγκέντρωση σχετικών γνώσεων και τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας των ερευνητών. Πολλές τρίτες χώρες έχουν μακροχρόνιους και ισχυρούς συνεργατικούς δεσμούς E&K με την ΕΕ και συμμετέχουν στην υλοποίηση του EXE από την έναρξή του. Η ένταξή τους στην οικονομία της ΕΕ, καθώς και η γεωγραφική τους εγγύτητα, έχουν θετικό δευτερογενή αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ. Τα υφιστάμενα ισχυρά επιστημονικά δίκτυα και διασυνδέσεις έχουν, ως εκ τούτου, σημασία.

Ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία της Ένωσης για τη διεθνή συνεργασία είναι το ενωσιακό πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία. Η διεθνής συνεργασία ενσωματώθηκε πλήρως στο ΠΠ7, ενισχύθηκε σε δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» χάρη στην ευρύτερη δυνατότητα συμμετοχής διεθνών εταιρών και της δόθηκε μεγαλύτερη προτεραιότητα στην πρόταση για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Στην πράξη, ωστόσο, έχουν μειωθεί οι διεθνείς συνεργασίες στο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» σε σύγκριση με το 7ο ΠΠ, κάτι το οποίο απαιτεί προσεκτική εξέταση των διδαγμάτων για τη μελλοντική εφαρμογή. Από τα διδάγματα αυτά προκύπτει ότι υπάρχει περιθώριο βελτίωσης στην προσέλκυση των καλύτερων πανεπιστημίων στον κόσμο, για παράδειγμα με την τροποποίηση του υποδείγματος συμφωνίας επιχορήγησης, την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών, την εισαγωγή συναφέστερων θεμάτων διεθνούς συνεργασίας ή τη μεγιστοποίηση της συνεργασίας σε τομείς αμοιβαίου στρατηγικού ενδιαφέροντος, όπως έχει ήδη ζητηθεί από ορισμένες τρίτες χώρες.

Η στενή και ουσιαστική συνεργασία με τους διεθνείς εταίρους πρέπει να βασίζεται σε σταθερά κριτήρια, τα οποία ενδέχεται να διαφέρουν αναλόγως της σχέσης τους με την ΕΕ, την ικανότητά τους στον τομέα E&K, την ανοιχτή οικονομία της αγοράς που βασίζεται σε κανόνες, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, ή την προώθηση πολιτικών για τη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας των πολιτών.

Σε αυτό το πλαίσιο, η διεθνής συνεργασία στον τομέα E&K λαμβάνει υπόψη διάφορους παράγοντες και ενδέχεται να διαφέρει ανάλογα με τις χώρες με τις οποίες επιδιώκεται συνεργασία, τα υφιστάμενα πλαίσια και τα θέματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Η διαφάνεια αποτελεί σημαντική παράμετρο στο πλαίσιο αυτό, αλλά ενδέχεται να χρειαστεί να θεσπιστούν ορισμένες προϋποθέσεις για τη διασφάλιση των συμφερόντων της Ένωσης. Παρότι συχνά οι ερευνητές είναι αυτοί που υπερασπίζονται τον ανοικτό χαρακτήρα και την ενοποιητική δύναμη της επιστήμης, οι ίδιοι εγείρουν παράλληλα ανησυχίες σχετικά με τους κινδύνους του ανοίγματος.

Βάσει όλων των ανωτέρω, η Προεδρία εκτιμά ότι είναι η απολύτως κατάλληλη στιγμή να πραγματοποιηθεί η συζήτηση για τη στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ στον τομέα της διεθνούς συνεργασίας στην Ε&Κ. Στο πλαίσιο αυτό, οι υπουργοί καλούνται να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με τα ακόλουθα ερωτήματα:

- 1. Υπό το πρίσμα των πλεονεκτημάτων της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της Ε&Κ, πώς θα πρέπει να εξισορροπηθούν τα οφέλη της συνεργασίας στην Ε&Κ έναντι της προστασίας των συμφερόντων της Ένωσης; Σε ποιες περιπτώσεις θα πρέπει να περιορίζεται η συνεργασία με συγκεκριμένες οντότητες;*
- 2. Πώς μπορεί η ΕΕ να εξασφαλίσει τους βέλτιστους μηχανισμούς προσέλκυσης ταλέντων από τρίτες χώρες, διατηρώντας παράλληλα τη δεξαμενή ταλέντων της;*
